

The predictability of high-risk and criminal behaviors of the offenders of Tehran Correctional Center; emphasizing the role of social media

Davood Mehrabi*

Sepideh Mirmajidi**

Abstract

From a media studies standpoint, predicting the occurrence of risky and criminal behaviors using variables such as the level of usage, usage motivation, and social norms promoting in social media is possible. This cross-sectional survey aims to understand the relationship between the pattern of social media consumption and the emergence of such behaviors. Using a census method 98 adolescents and youth from the correction and rehabilitation center in Tehran participated in this study. Findings shown a positive relationship between the “ease of using” social media and the occurrence of such behaviors suggesting that the easier the access to social media, the higher likelihood of these behaviors. Social media usage for “social interaction” and “entertaining” also have a statistically significant correlation with the engagement in risky and criminal behaviors. A significant relationship between the level of social media usage and the engagement in such behaviors was not established. A medium but meaningful positive correlation observed between engaging in such behaviors and “social norms”. Given the potential of social media for behavioral interventions, examining this potential with a focus on consumption pattern and social norms for correcting risky and criminal behaviors, as well as promoting healthy behaviors, is recommended for future studies.

* Assistant Professor, Department of Cultural Studies and Communication, Institute for Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran (Corresponding author), d.mehrabi@ihcs.ac.ir, ORCID: 0000-0002-1565-2445

** Assistant Professor, Department of Political, International and Legal Studies, Institute for Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran, s.mirmajidi@ihcs.ac.ir, ORCID: 0000-0002-0219-617X

Date received: 26/12/2023, Date of acceptance: 19/02/2024



Keywords: Social Media, Risky and Criminal Behaviors, Correction and Rehabilitation Center, Adolescents and Youth, Social Norms.

Introduction

Today, risky behaviors of younger generation are influenced by the widespread influence of the Internet and social media (Olpin, et. al; 2023, 20). In fact, the increasing use of social media and the possible emergence of risky behaviors have drawn the attention of researchers to investigate the effects of such media on different age groups, including teenagers and young people who are basically more vulnerable in the online environment (Soh, et.al; 2018,35). Jafarzadepour (2016) states that the interactivity and greater participation of virtual media users in content production and publishing has more effects on them, compared to mainstream media.

This study aims to examine the relationships between the pattern of social media usage and the emergence of risky behaviors among teenagers and young people who, due to the occurrence of at least one type of dangerous or criminal behavior in are kept in the correctional center. The three high-risk behaviors that have been investigated in this research are: sharing very private photo or video on social media; using social media to find someone to talk to about sexual issues; and sending addresses or contact numbers to people on social media.

Material and methods

This cross-sectional study was carried out quantitatively by using a questionnaire with 39 items. Due to the small sample size (98 individuals) of adolescents and youth in the correction and rehabilitation center in Tehran, all individuals were selected by census method and participated in the study. Data collection process completed during a period of 7 months. Data analysis carried out by using descriptive statistics include mean, standard deviation, and frequency distribution and inferential statistics including Pearson correlation coefficient and multiple linear regression.

Discussion & Result

Based on the results, a statistically significant correlation between ease of use, social interaction, and entertaining with risky and criminal behaviors was observed, but the correlation between information search and pastime with such behaviors was not confirmed. The findings shown that social media usage with the aim of social interaction has a statistically significant relationship with high-risk and criminal

221 Abstract

behavior. Vanucci et al. (2020) argues that the relationship between social media usage and risky behaviors indicate that adolescents who are prone to risky behaviors or often engage in such behaviors are drawn to social media interactions to express and satisfy their risky needs.

Examining the relationship between the time of social media use and committing risky and criminal behaviors in the present study showed that there is no statistically significant correlation between these two variables. Contrary to the findings of the present study, some previous studies have shown a significant relationship between these two variables. Wentz et al. (2020) have stated in their study that more use of social media increases the probability of some risky behaviors. The findings of the current research also show that there is a moderate positive correlation between committing risky and criminal behaviors with social norms, and this correlation is also statistically significant. These findings are in line with the results of Hillen's (2015) study, which states that adolescents and young people participate in risky and criminal behaviors to get more attention from their peers. Observing such behaviors on social media make teenagers perceive them more common than they actually are.

Put it in a nutshell, the current study predicted 38% of the variance of committing risky and criminal behaviors based on the variables under investigation. As stated by Hansen et al. (2018), combining different models and theories compared to a single model can identify more predictive variables in the context of high-risk behaviors.

Conclusion

In the current research, the positive and statistically significant relationship between the ease of using social media and the occurrence of risky and criminal behavior among adolescents' delinquents shows that the easier the access to social media is, the possibility of risky and criminal behavior among this group of individuals. The use of social media for people who seek information may not lead to risky and criminal behavior, while other motives and reasons such as social interaction or pastime may lead risky and criminal behavior. Therefore, it seems that the motivation and reasons for using social media as a mediating variable can create more understanding about the relationship between the use of social media and the occurrence of risky and criminal behaviors. In addition to the pattern of social media consumption, social norms were also introduced as another important factor in the occurrence of risky and criminal behaviors. Given the potential of social media for behavioral interventions, examining this potential with a focus on consumption pattern and social norms for correcting risky

and criminal behaviors, as well as promoting healthy behaviors, is recommended for future studies.

Bibliography

- Ahmadi, H., Abbasishavazi, M., Yadegari, R., & Karami, F. (2017). The Study of Relationship between Modern Media Usage and Tendency to Delinquency: (Case Study: High School Students in Bastak City). *Strategic Research on Social Problems*, 6(4), 53-70. doi:10.22108/ssoss.2017.102725.1046. [In Persian]
- Asrese, K., & Mekonnen, A. (2018). "Social network correlates of risky sexual behavior among adolescents in Bahir Dar and Mecha Districts, North West Ethiopia: an institution-based study", *Reproductive Health*. 15(1), Article Number 61. doi:10.1186/s12978-018-0505-8
- Baumgartner, S. E., Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). "The Influence of Descriptive and Injunctive Peer Norms on Adolescents' Risky Sexual Online Behavior", *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 753-758. doi:10.1089/cyber.2010.0510
- Beyensa, I., Frisonb, E., & Eggermontb, S. (2016). "I don't want to miss a thing": Adolescents' fear of missing out and its relationship to adolescents' social needs, Facebook use, and Facebook related stress", *Computers in Human Behavior*. 64, 1-8. doi:10.1016/j.chb.2016.05.083
- Biabani, G., & Sotoudeh Gondoshmeyan, M. (2022). Preparation of youth risk scale in media-influenced crime and its effect on sustainability in delinquency (Case study of professional juvenile offenders aged 18-35 years in Greater Tehran). *National Security*, 12(45), 101-134. [In Persian]
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). The Youth Risk Behavior Survey Data Summary & Trends Report: 2011–2021. Retrieved from https://www.cdc.gov/healthyyouth/data/yrbs/yrbs_data_summary_and_trends.htm
- Cookingham, L. M., & Ryan, G. L. (2015). "The impact of social media on the sexual and social wellness of adolescents", *J Pediatr Adolesc Gynecol*. 28(1), 2-5. doi:10.1016/j.jpag.2014.03.001
- Debarun, M., (2003). "Understanding the dimensions of parental and peer influence on risky sexual behavior among adolescents". Paper presented at the annual meeting of the American Sociological Association, Atlanta.
- Dennis, M., Haines, A., Johnson, M., Soggee, J., Tong, S., Parsons, R., . . . Czarniak, P. (2022). "Cross-sectional Census Survey of Patients with Cancer who Received a Pharmacist Consultation in a Pharmacist Led Anti-Cancer Clinic". *J Cancer Educ* 37(5), 1553-1561. doi:10.1007/s13187-022-02196-2
- Duduciuc, A. (2016). "Teenagers, risk behaviours and the use of new technologies for health. In V. Marinescu & B. Mitu (Eds.)", *The Power of the Media in Health Communication*. 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN: Routledge.
- Elmore, K. C., Scull, T. M., & Kupersmidt, J. B. (2016). "Media as a "Super Peer": How Adolescents Interpret Media Messages Predicts Their Perception of Alcohol and Tobacco Use Norms", *Journal of Youth and Adolescence*. 46(2), 376-387. doi:10.1007/s10964-016-0609-9

223 Abstract

- Falgoust, G., Winterlind, E., Moon, P., Parker, A., Zinzow, H., & Chalil Madathil, K. (2022). "Applying the uses and gratifications theory to identify motivational factors behind young adult's participation in viral social media challenges on TikTok", *Human Factors in Healthcare*, 2, Article Number 100014. doi:<https://doi.org/10.1016/j.hfh.2022.100014>
- Ghorbani, A., & Khosravi, M. (2018). Risky Behaviors, Consequence of Membership in Social Network (Case Study: Students of Payame Noor University of Gonbad-e-Kavos). *Iranian Journal of social problems*, 8(2), 149-169. doi:10.22059/ijsp.2018.65057 [In Persian]
- Griffin, E. (2012). *A first look at communication theory* (8th ed.). New York, McGraw Hill.
- Gupta, S., & Bashir, L. (2018). "Social Networking Usage Questionnaire: Development and Validation in an Indian Higher Education Context", *Turkish Online Journal of Distance Education*, 19(4), 214-227. doi:10.17718/tojde.471918
- Habibzahe Maleki, A. & Ghasemi, M. (2009). The relationship between the use of audio-visual media and juvenile delinquency. *Quarterly Journal of Communication Research*, 16 (58), 95-120. [In Persian]
- Hansen, J. M., Saridakis, S., & Benson, V. (2018). "Risk, Trust, and the Interaction of Perceived Ease of Use and Behavioral Control in Predicting Consumers' Use of Social Media for Transactions", *Computers in Human Behavior*, 80, 197-206. doi:10.1016/j.chb.2017.11.010
- Hillen, K. (2015). "Social Media as a Causal Mechanism for Risky Behavior". Retrieved from <https://english.umd.edu/research-innovation/journals/interpolations/spring-2015/social-media-causal-mechanism-risky>
- Indah, W. S., Saputri, A. D., Putri, N. A. L., & Arifin, R. (2022). "Deviant Behavior of Children in Social Media from Perspective of Law and Criminology: Does Creativity on Social Media Encourage Bad Behavior in Children?" *Journal of Creativity Student*, 7(2). 267-282.
- Jafarzadehpour, F. (2017). Media, a tool for generations' classification in Iran. *Sociological Cultural Studies*, 8 (2). 1-17. [In Persian]
- Keum, B. T., Wang, Y.-W., Callaway, J., Abebe, I., Cruz, T., & O'Connor, S. (2022). "Benefits and harms of social media use: A latent profile analysis of emerging adults", *Current Psychology*, 42, 23506–23518. doi:10.1007/s12144-022-03473-5
- López, C., Hartmann, P., & Apaolaza, V. (2017). "Gratifications on Social Networking Sites: The Role of Secondary School Students' Individual Differences in Loneliness", *Journal of Educational Computing Research*, 57(1), 58-82. doi:10.1177/0735633117743917
- Mohammadi, Sh., Bijani Mirza, T., & Hatami, M. (2019). Role of Family, School and Media in Preventing Crime, with Emphasis on International Standards Governing the Commitment of Governments to Training Individuals. *Journal of Research in Teaching*, 6 (4), 233-254. [In Persian]
- Moore, D. S., Notz, W., & Fligner, M. A. (2013). *The Basic Practice of Statistics*: W.H. Freeman and Company.
- Morrison, D. M., Baker, S. A., & Gillmore, M. R. (1994). "Sexual Risk Behavior, Knowledge, and Condom Use Among Adolescents in Juvenile Detention", *Journal of Youth and Adolescence*, 23(2), 271-288.

- Nathanson, A. I., (2001). "Parents versus peers: Exploring the significance of peer mediation of antisocial television", *Commun. Res.* 28(3), 251-274
- Olpin, E., Hanson, C. L., & Crandall, A. (2023). "Influence of Social Media Uses and Gratifications on Family Health among U.S. Parents: A Cross-Sectional Study", *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), Article Number 1910. doi:10.3390/ijerph20031910
- Orchard, L. J., Fullwood, C., Galbraith, N., & Morris, N. (2014). "Individual Differences as Predictors of Social Networking", *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(2014), 388–402. doi:10.1111/jcc4.12068
- Papacharissi, Z., & Rubin, A. M. (2000). "Predictors of Internet use", *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44(2), 175-196. doi:10.1207/s15506878jobem4402_2
- Patton, D. U., Hong, J. S., Ranney, M., Patel, S., Kelley, C., Eschmann, R., & Washington, T. (2014). "Social media as a vector for youth violence: A review of the literature", *Computers in Human Behavior*, 35, 548-553. doi:10.1016/j.chb.2014.02.043
- Pederson, C. A., Fite, P. J., Weigand, P. D., Myers, H., & Housman, L. (2020). "Implementation of a Behavioral Intervention in a Juvenile Detention Center: Do Individual Characteristics Matter? *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 64(1), 83-99. doi:10.1177/0306624X19872627
- Perkins, H. W., & Berkowitz, A. D. (1986). "Perceiving the Community Norms of Alcohol Use Among Students: Some Research Implications for Campus Alcohol Education Programming", *International Journal of the Addictions*, 21, 961-976.
- Quinney, R. (2008). *The social Reality of Crime*, with a new introduction by A. Javier Trevino, fourth edition, *Transaction Publishers*, New Brunswick (U.S.A) and London (U.K)
- Razman, A. (2017). "The role of the media in crime", *journal of civil & legal sciences* (Ghanonyar), 1(1), 119-138. SID. <https://sid.ir/paper/259690/en>
- Rupak, R., Greg, R., Jei, Y., & Ben, J. (2014). "Technology acceptance model (TAM) and social media usage: an empirical study on Facebook", *Journal of Enterprise Information Management*, 27(1), 6-30.
- Sasson, H., & Mesch, G. (2014). "Parental mediation, peer norms and risky online behavior among adolescents", *Computers in Human Behavior*. 33(2014), 32-38. doi:http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2013.12.025
- Savolainen, I., Kaakinen, M., Sirola, A., Koivula, A., Hagfors, H., Zych, I., . . . Oksanen, A. (2020). "Online Relationships and Social Media Interaction in Youth Problem Gambling: A Four-Country Study. *Int J Environ Res Public Health*, 17(21). Article Number 8133. doi:10.3390/ijerph17218133
- Sedighi Arfaee, F., Rashidi, A., & Tabesh, R. (2022). Predicting the Occurrence of High-Risk Behaviors based on Behavioral-Psychological Control and Helicopter Parenting in Emerging Adulthood. *Research in Clinical Psychology and Counseling*, 11(2), 77-94. doi:10.22067/tpcep.2022.67725.1005. [In Persian]

225 Abstract

- Soh, P. C.-H., Chew, K. W., Koay, K. Y., & Ang, P. H. (2018). "Parents vs peers' influence on teenagers' Internet addiction and risky online activities", *Telematics and Informatics*, 35(1), 225-236. doi:<https://doi.org/10.1016/j.tele.2017.11.003>
- Strasburger, V. C., Jordan, A. B., & Donnerstein, E. (2012). Children, adolescents, and the media:: health effects. *Pediatric Clinics*, 59(3), 533-587.
- Taghavi, P., & Aghajani Marsa, H. (2022). "The role of social networks in the prevalence of high-risk sexually transmitted diseases (with emphasis on user parents)". *New Media Studies*, 8(30), 323-291. doi:[10.22054/nms.2022.66996.1368](https://doi.org/10.22054/nms.2022.66996.1368) [In Persian]
- Umar, T. I., & Idris, M. (2018). "Influence of Social Media on Psychosocial Behavior and Academic Performance of Secondary School Students", *Journal of Education and Entrepreneurship*, 5(2), 36-46. doi:[10.26762/jee.2018.40000013](https://doi.org/10.26762/jee.2018.40000013)
- Uzobo, E., & Enoch, R. O. (2020). "Social Media use and Sexual Behavior of Undergraduate Students in a Nigerian University", *Research Square*. doi:[10.21203/rs.3.rs-34051/v1](https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-34051/v1)
- Vannucci, A., Simpson, E. G., Gagnon, S., & Ohannessian, C. M. (2020). "Social media use and risky behaviors in adolescents: A meta-analysis". *Journal of Adolescence*. 79, 258-274. doi:<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.01.014>
- Vente, T., Daley, M., Killmeyer, E., & Grubb, L. K. (2020). "Association of Social Media Use and High-Risk Behaviors in Adolescents: Cross-Sectional Study", *JMIR pediatrics and parenting*, 3(1), e18043. doi:[10.2196/18043](https://doi.org/10.2196/18043)
- Whiting, A., & Williams, D. (2013). "Why people use social media: a uses and gratifications approach", *Qualitative Market Research: An International Journal*, 16(4), 362-369. doi:[10.1108/qmr-06-2013-0041](https://doi.org/10.1108/qmr-06-2013-0041)
- Yasa, N. N. K., Rahmayanti, P. L. D., Witarsana, I. G. A. G., Andika, A. W., Muna, N., Sugianingrat, I. A. P. W., & Martaleni. (2021). "Continuous usage intention of social media as an online information distribution channels". *Journal of Distribution Science*, 19(5), 49-60. doi:[10.15722/jds.19.5.202105.49](https://doi.org/10.15722/jds.19.5.202105.49)
- Yuan, D., Rahman, M. K., Issa Gazi, M. A., Rahaman, M. A., Hossain, M. M., & Akter, S. (2021). "Analyzing of User Attitudes Toward Intention to Use Social Media for Learning". *SAGE Open*. 11(4). doi:[10.1177/21582440211060784](https://doi.org/10.1177/21582440211060784)
- Zhou, Z., Xiong, H., Jia, R., Yang, G., Guo, T., Meng, Z., . . . Zhang, Y. (2012). "The risk behaviors and mental health of detained adolescents: a controlled, prospective longitudinal study", *PLoS ONE*, 7(5), e37199. doi:[10.1371/journal.pone.0037199](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0037199)

پیش‌بینی‌پذیری بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه بزهکاران کانون اصلاح و تربیت شهر تهران؛ با تأکید بر نقش رسانه‌های اجتماعی

داود مهرابی*

سپیده میرمجیدی**

چکیده

از منظر مطالعات رسانه، پیش‌بینی‌پذیری بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه با استفاده از متغیرهایی چون میزان استفاده، انگیزه استفاده و هنجارهای اجتماعی موجود در رسانه‌های اجتماعی امکان‌پذیر است. این پیمایش مقطعی درصدد شناخت ارتباط میان الگوی مصرف رسانه‌های اجتماعی و بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه است. ۹۸ نفر از نوجوانان و جوانان بزهکار کانون اصلاح و تربیت شهر تهران با استفاده از روش سرشماری در این مطالعه شرکت کردند. براساس یافته‌ها، رابطه مثبت بین «سهولت استفاده» از رسانه‌های اجتماعی و بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه نشان می‌دهد دسترسی ساده‌تر به رسانه‌های اجتماعی، امکان بروز این رفتارها در بین نوجوانان و جوانان را تقویت می‌کند. بین استفاده از رسانه‌های اجتماعی با هدف «ایجاد تعامل اجتماعی» و «سرگرمی» نیز با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه ارتباط معنادار آماری مشاهده شد، اگرچه بین «میزان استفاده» از رسانه‌های اجتماعی با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه رابطه معناداری مشاهده نشد. همچنین همبستگی مثبت متوسط اما معناداری بین انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه با «هنجارهای اجتماعی» مشاهده شد. با توجه به ظرفیت رسانه‌های اجتماعی جهت مداخلات رفتاری، بررسی این ظرفیت با تمرکز بر الگوی مصرف و

* استادیار، گروه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران (نویسندهٔ مسئول)، d.mehrabi@ihcs.ac.ir، ارکید: ۲۴۴۵-۱۵۶۵-۰۰۰۲-۰۰۰۰

** استادیار، گروه مطالعات سیاسی، بین‌المللی، و حقوقی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران، s.mirmajidi@ihcs.ac.ir، ارکید: ۶۱۷X-۰۲۱۹-۰۰۰۲-۰۰۰۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۰۵، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۳۰



هنجارهای اجتماعی برای اصلاح رفتارهای پرخطر و مجرمانه و نیز ترویج رفتارهای سالم در مطالعات آینده توصیه می‌شود.

کلیدواژه‌ها: رسانه‌های اجتماعی، رفتارهای پرخطر و مجرمانه، کانون اصلاح و تربیت، نوجوانان و جوانان، هنجارهای اجتماعی.

۱. مقدمه

سلامت اجتماعی ضرورتی مهم برای پیشرفت انسان‌هاست. بی‌گمان اجتناب از رفتارهای پرخطر در شکل‌گیری سبک زندگی سالم، اهمیتی بنیادین دارد؛ زیرا این قبیل رفتارها توانایی فرد را برای زندگی طولانی و سالم تحت‌الشعاع قرار می‌دهند. رفتارهای پرخطر، رفتارهایی هستند که ارتکاب آن‌ها، احتمال صدمه و آسیب را برای فرد و جامعه در پی دارد (صدیقی ارفعی، رشیدی، و تابش، ۱۴۰۰). در واقع، رفتارهای پرخطر به مجموعه رفتارهایی گفته می‌شود که به طور بالقوه می‌تواند فرد را در معرض آسیب‌های جسمی و روانی قرار دهد (Hillen, 2015)؛ بیشتر در سنین نوجوانی رخ می‌دهد و تأثیر کوتاه‌مدت و بلندمدت منفی بر سلامت و بهزیستی جسمانی و روانی فرد دارد.

مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌های ایالات متحده آمریکا، شش نوع بحران از رفتارهای مخاطره‌آمیز سلامت نوجوانان را مشخص کرده است که عبارتند از: عدم فعالیت فیزیکی، عادات بد غذایی، رفتارهای جنسی و خشونت، سیگار کشیدن و مصرف الکل (صدیقی ارفعی و همکاران، ۱۴۰۰). در تفکیکی دقیق‌تر می‌توان رفتارهای پرخطر را صرفاً شامل رفتارهایی دانست که سلامت فرد را به خطر می‌اندازد و گاه فراتر از آن، سلامت و تندرستی دیگر افراد جامعه را نیز تهدید می‌کند. از جمله رفتارهای گروه نخست می‌توان به مصرف الکل و سیگار اشاره کرد. گروه دوم هم شامل رفتارهایی چون دزدی، پرخاشگری، گریز از مدرسه و فرار از خانه می‌شود. گاه نیز نه تنها سلامت فرد که دیگران را نیز با خطر مواجه می‌سازد؛ مانند رفتارهای جنسی نایمن.

امروزه رفتارهای پرخطر تحت تأثیر نفوذ گسترده اینترنت و رسانه‌های اجتماعی در زندگی اقشار مختلف جامعه (Olpin, et.al; 2023,20) و به ویژه گستردگی بیشتر آن در بین نسل جوانتر که از آنان به عنوان نسل دیجیتال یا بومیان دیجیتال یاد می‌کنند (Savolainen, et.al; 2020,17)؛ به مثابه مسئله‌ای اجتماعی در سطح جهان مطرح است. در واقع، گسترش روز افزون استفاده از رسانه‌های اجتماعی و بروز احتمالی رفتارهای پرخطر باعث توجه محققان و اندیشمندان به

پیش‌بینی‌پذیری بروز رفتارهای پرخطر و ... (داود مهربانی و سپیده میرمجیدی) ۲۲۹

بررسی اثرات این قبیل رسانه‌ها بر گروه‌های سنی مختلف از جمله نوجوانان و جوانان شده است؛ زیرا در سراسر جهان نوجوانان و جوانان اساساً در محیط آنلاین آسیب‌پذیرتر هستند (Soh, et.al; 2018,35). جعفرزاده‌پور (۱۳۹۶) بیان می‌کند که تعاملی بودن و مشارکت بیش‌تر کاربران رسانه‌های مجازی در تولید و نشر محتوا، تأثیرات بیشتری در مقایسه با سایر رسانه بر آنها دارد.

نتایج مطالعه‌ای که توسط ساولاینین و همکاران (۲۰۲۰) بر روی چهار هزار و هشتصد و بیست و هشت نوجوان و جوان ۱۵ تا ۲۵ ساله در بین چهار کشور آمریکا، کره جنوبی، اسپانیا و فنلاند انجام شده، نشان می‌دهد حس تعلق شدید به یک اجتماع آنلاین با قمار کردن به عنوان یک رفتار پرخطر همبستگی داشته است. این همبستگی به ویژه در بین جوانان و نوجوانانی مشاهده شد که به نوعی در حباب‌های هویتی رسانه‌های اجتماعی گرفتار شده‌اند. تازه‌ترین گزارش مرکز پیشگیری و کنترل بیماری‌ها در آمریکا نیز نشان می‌دهد ۱۶ درصد از دانش‌آموزان دبیرستانی در یک سال منتهی به سال ۲۰۲۱ از طریق رسانه‌های اجتماعی از قبیل فیسبوک، اینستاگرام و یا سایر رسانه‌های اجتماعی هدف یکی از رفتارهای پرخطر بوده‌اند (Centers for Disease Control and Prevention, 2021). پیش از این، پاتون و همکاران (۲۰۱۴) نیز در نتایج حاصل از مطالعه خود بیان کرده بودند که رسانه‌های اجتماعی در سال‌های اخیر ضمن تسهیل اقدامات خشونت‌آمیز علیه کودکان و نوجوانان همچنین باعث انجام مداوم رفتارهای پرخطر نوجوانان در قبال همسالان خود شده‌اند. قربانی و خسروی (۱۳۹۶) در یکی از معدود مطالعاتی که به این جنبه از پیامدهای ناخواسته مرتبط با رسانه اجتماعی پرداخته‌اند، بیان می‌کنند بین استفاده از رسانه‌های اجتماعی و وقوع رفتارهای پرخطر در مواردی همبستگی وجود دارد و به طور کلی، انگیزه و میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی توان پیش‌بینی وقوع رفتارهای پرخطر را دارند. یافته‌های یکی از تازه‌ترین تحقیقات این حوزه که توسط تقوی و آقاجانی مرساء (۱۴۰۱) انجام شده نیز نشان می‌دهد که افزایش استفاده از رسانه‌های اجتماعی، افزایش بیماری‌های جنسی ناشی از رفتارهای پرخطر را در پی دارد. همسو با این یافته‌ها، یوزوبو و انوک (۲۰۲۰) و آسریس و مکونن (۲۰۱۸) نیز در مطالعات خود دریافتند نوجوانانی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده بیشتری دارند، با احتمال بیشتری به انجام رفتارهای پرخطر جنسی اقدام می‌کنند.

۲. بیان مسئله

گرچه تا امروز، آسیب‌ها، پیامدها و اساساً عوامل موثر بر پیدایش رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان و جوانان از منظر علوم مختلفی چون روان‌شناسی و جامعه‌شناسی و غیره به بحث و بررسی گذاشته شده است؛ با این‌همه نظر به پیوند وثیق میان رفتارهای پرخطر و مجرمانه از یک‌سو و اهمیت شناخت صحیح از عوامل گرایش نوجوانان و جوانان به رفتارهای مجرمانه از منظر مطالعات پیشگیری از جرم (به ویژه پیشگیری ثالث) و به حداقل رساندن تهدیدات ناشی از کاربرد رسانه در بین این گروه‌های سنی؛ مقاله حاضر بر آن است تأثیر روابط آنلاین و الگوی مصرف رسانه‌های اجتماعی را نه تنها در پیدایش رفتارهای پرخطر که رفتارهای مجرمانه نیز به شیوه تجربی و مشخصاً در بین نوجوانان و جوانانی که به دلیل بروز دست کم یک نوع رفتار خطرناک و یا مجرمانه در کانون اصلاح و تربیت نگهداری می‌شوند، به بحث و بررسی گذارد. لازم به یادآوری است که با وجود فصول مشترک فراوان میان رفتارهای پرخطر و رفتارهای مجرمانه؛ از جمله اینکه بعضی از رفتارهای پرخطر در عین حال یک رفتار مجرمانه نیز می‌باشند (مانند استفاده از مشروبات الکلی یا رانندگی در حالت مستی)، ولی نمی‌توان به نحو اطلاق هر رفتار پرخطر را نوعی رفتار مجرمانه پنداشت (مانند استفاده از سیگار)؛ بلکه هر رفتار پرخطر می‌تواند مقدمه‌ای برای ارتکاب یک رفتار مجرمانه باشد، و اگر تمهیدات لازم با هدف پیشگیری از این قبیل رفتارها اندیشیده نشود، می‌تواند احتمال ارتکاب بزه را در نوجوانان و جوانان افزایش دهد.

به رغم اهمیت این موضوع؛ معدود مطالعات انجام شده تنها با بهره‌گیری از مداخلات رفتاری، نقش ویژگی‌های جمعیت‌شناختی را در تغییر رفتار نوجوانانی که برای چندین دفعه مداوم وارد کانون اصلاح و تربیت شده‌اند، مورد تمرکز قرار داده‌اند (Pederson. et.al, 2020). بعضی دیگر نیز به نقش رسانه، خانواده و مدرسه در ارتکاب و یا پیشگیری از وقوع جرم پرداخته‌اند (رزمان، ۲۰۱۷:۱؛ محمدی، بیژنی میرزا، و حاتمی، ۱۳۹۷:۶). مطالعه رابطه رسانه‌ها با تمایلات بزهکارانه‌ی افرادِ ناکرده بزه (و نه لزوماً مرتکبین) موضوع بخش دیگری از پژوهش‌های انجام شده را به خود اختصاص داده است (احمدی، عباسی‌شهواری، یادگاری، و کرمی، ۱۳۹۶:۶)

همین امر شناخت دقیق‌تر از رابطه احتمالی رسانه‌های اجتماعی با بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه را در بین نوجوانان و جوانانی که در کانون‌های اصلاح و تربیت نگهداری می‌شوند، ضروری می‌سازد. از این‌رو؛ در پاسخ به این نیاز، پژوهش حاضر بررسی رابطه بین میزان

پیش‌بینی‌پذیری بروز رفتارهای پرخطر و ... (داود مهربانی و سپیده میرمجیدی) ۲۳۱

استفاده، انگیزه استفاده و هنجارهای اجتماعی موجود در رسانه‌های اجتماعی را با بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه و قدرت پیش‌بینی‌کنندگی این متغیرها در بروز چنین رفتارهایی، هدف خود قرار داده و درصدد آزمون این فرضیه‌ها می‌باشد:

فرضیه اول: دلایل استفاده از رسانه‌های اجتماعی (سهولت استفاده، ایجاد تعامل اجتماعی، سرگرمی، جستجوی اطلاعات، و وقت‌گذرانی) با بروز رفتارهای پرخطر و ارتکاب رفتارهای مجرمانه از نظر آماری، دارای همبستگی معنادار هستند.

فرضیه دوم: میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی با بروز رفتارهای پرخطر و ارتکاب رفتارهای مجرمانه، از نظر آماری دارای همبستگی معنادار است.

فرضیه سوم: بین هنجارهای اجتماعی درک شده و بروز رفتارهای پرخطر و ارتکاب رفتارهای مجرمانه، ارتباط معنادار آماری وجود دارد.

سه رفتار پرخطری که در این تحقیق موضوع بررسی قرار گرفته‌اند، عبارتند از:

الف. به اشتراک‌گذاری عکس یا فیلم بسیار خصوصی خود با افرادی که از طریق شبکه‌های اجتماعی با آنان آشنا شده است؛

ب. استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای یافتن کسی که با او درباره مسائل جنسی صحبت کند؛

ج. ارسال آدرس یا شماره تماس به افرادی که از طریق آنلاین با آنها آشنا شده است.

دو مورد نخست، مطابق قانون مجازات اسلامی ایران همزمان واجد وصف مجرمانه نیز می‌باشند و مورد آخر صرفاً یک رفتار پرخطر تلقی می‌شود. لذا در سراسر مقاله حاضر هرکجا از رفتارها پرخطر و مجرمانه یاد می‌شود، به این سه رفتار اشاره دارد.

۳. چهارچوب نظری

یکی از نظریه‌های که می‌تواند شناخت بیشتری در تبیین رابطه بین استفاده از رسانه‌های اجتماعی و بروز رفتارهای پرخطر ایجاد کند نظریه استفاده و رضایتمندی است. بر اساس این نظریه، کاربران به دلایلی از جمله تعامل اجتماعی، جستجوی اطلاعات، وقت‌گذرانی، سرگرمی، آرامش، ابزار ارتباطی، ابزار راحتی، ابزار عقیده، و به اشتراک‌گذاری اطلاعات از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. رویکرد استفاده و رضایتمندی بر این پایه است که چه انگیزه‌ای

باعث می‌شود مخاطب از رسانه استفاده کند و اینکه چه خشنودی از این استفاده حاصل می‌شود. این نظریه با ورود اینترنت اهمیت بیشتری یافته و این اهمیت در یک دهه گذشته به واسطه توسعه رسانه‌های اجتماعی دو چندان شده است (Keum, et.al; 2022,42). فرض اصلی نظریه استفاده و رضایتمندی این است که افراد مخاطب، کم و بیش به صورت فعال، به دنبال محتوایی هستند که بیشترین رضایت را برای آنان فراهم سازد. میزان این رضایت بستگی به نیازها و علایق فرد دارد (Griffin, 2012). فالگوست و همکاران (۲۰۲۲)؛ لوپز، هارتمان، و آپائولازا (۲۰۱۷) این نظریه را مبنایی مناسب برای شناسایی انگیزه‌های استفاده و نیز چالش‌های حاصل از رسانه‌های اجتماعی معرفی می‌کنند.

در همین راستا و از منظر جرم‌شناسی نیز مطابق نظریه بازتاب رسانه‌ای جرم آنچنان که بنت می‌گوید رسانه‌ها با نمایش مستمر تصاویر فریبنده و خوشایند از ارتکاب جرم و اسطوره‌سازی از مجرمان، کنترل‌های درونی را تضعیف می‌کنند. این موضوع در نظریه‌های روان‌شناسانه پیرامون مهارزدایی و حساسیت‌زدایی در بخش شکل‌گیری انگیزه ارتکاب جرم بررسی می‌شود (بیابانی و ستوده گندشمین، ۱۴۰۱:۱۲). ارائه این نوع تصاویر فریبنده، مهارزدایی و حساسیت‌زدایی شاید در مسیر تبدیل چنین رفتارهای پرخطر و مجرمانه‌ای به یک هنجار نقش داشته باشند. هنجارهایی که در دوران نوجوانی و جوانی که آغاز تغییرات مهمی در رفتار و ارتباطات بین فردی است، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند. نوجوانان و جوانان در این برهه از زندگی خود، در مقایسه با والدین، به دوستان و همسالانشان بیشتر متکی می‌شوند (Beyensa, et.al; 2016,64). جهان اجتماعی آنان گسترش می‌یابد، عقاید و باورهایشان تحت تأثیر همسالان و فعالیت‌های آنان قرار می‌گیرد (Sasson & Mesch; 2014,33). در این تغییر روابط، هنجارهای همسالان به نوعی هدایتگر نوجوانان در رفتارهای آنان می‌شود (Baumgartner, et.al; 2011,14). هدایتگری چنین هنجارهایی در مطالعه ساسون و مش (۲۰۱۴) نشان داده شده است. این احتمال وجود دارد که نوجوانان با بزرگنمایی هنجارهای همسالان خود سعی در توجیه رفتارهای خود داشته باشند. نتایج مطالعه‌ای که بر روی رفتارهای خطرناک نوجوانان انجام شده، نشان می‌دهد که آنها اینترنت و رسانه‌های اجتماعی را به عنوان مکانی معرفی کرده‌اند که در آن دوستانشان آنان را تشویق به انجام رفتارهای پرخطر می‌کردند تا به نحوی استقلال خود را در قبال والدین و معلمان ثابت کنند. برای مثال، آنان بعد از نیمه شب نسبت به انتشار عکس‌های خود اقدام می‌کردند تا والدین متوجه این اقدامشان نشوند (Duduciuc, 2016).

پیش‌بینی‌پذیری بروز رفتارهای پرخطر و ... (داود مهربانی و سپیده میرمجیدی) ۲۳۳

لذا، با توجه به نقش هنجارهای اجتماعی در شکل‌گیری رفتارهای نوجوانان و جوانان (Baumgartner, et.al; 2011,14)، طبق نظریه هنجارهای اجتماعی که با پیشرفت رسانه‌ها بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است، می‌توان بیان کرد که هنجارهای درک شده همواره با انجام رفتار مرتبط هستند (Perkins & Berkowitz; 1986,21). چنین ارتباطی در مطالعه ساسون و مش (۲۰۱۴) و دودوچوئیچ (۲۰۱۶) نشان داده شده است. بر اساس این دو مطالعه، نوجوانانی که در انجام رفتارهای پرخطر محیط آنلاین مشارکت می‌کنند، بر این باور هستند که دوستانشان چنین رفتارهایی را مورد تأیید قرار می‌دهند.

این ارتباط را همچنین می‌توان با استفاده از نظریه‌های فرایندی که رابطه متقابل میان محیط، فرد و رفتارهای مجرمانه را مفروض می‌دانند هم توضیح داد. از جمله مشهورترین آنها؛ یعنی نظریه همنشینی افتراقی یا معاشرت ترجیحی ادوین ساترلند است که بیان می‌دارد رفتارهای غیرمتعارف همانند رفتارهای متعارف به وسیله ارتباط با دیگران آموخته می‌شوند. به باور ساترلند، نوجوانان و جوانان در فرایند یادگیری اجتماعی از رفتار دیگران تقلید می‌کنند و از طریق رسانه‌ها بعضی از رفتارهای بزهکارانه را می‌آموزند (Quinney, 2008).

۴. روش شناسی

این پژوهش مقطعی که از حیث هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی - همبستگی است، به صورت کمی و با استفاده از ابزار پرسشنامه انجام شده است. با توجه به کم بودن حجم نمونه (۹۸ نفر)، کل افراد به روش سرشماری انتخاب شدند و در مطالعه شرکت کردند. استفاده از روش سرشماری به دلیل کم بودن حجم نمونه در مطالعات متعددی از جمله دنیس و همکاران (۲۰۲۲)، پیدرسون و همکاران (۲۰۲۰)، ژو و همکاران (۲۰۱۲)، و موریسون، بیکر، و گیلومر (۱۹۹۴) مورد استفاده قرار گرفته است. مجوز انجام این پژوهش از سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور دریافت شد. سپس با هماهنگی‌های انجام شده با کانون اصلاح و تربیت استان تهران واقع در منطقه ۵، نسبت به جمع‌آوری پرسشنامه پژوهش حاضر در یک بازه زمانی ۷ ماهه از ۱۴۰۰/۱۰/۰۸ تا ۱۴۰۱/۰۴/۱۸ اقدام شد. مددجویان به اعتبار سن و زمان ورودشان به کانون، در دو طبقه اسکان داده می‌شدند. به این ترتیب که اصولاً تا سن ۱۸ سال در طبقه نخست و بیش از این تا ۲۵ سال در خوابگاه طبقه دوم مستقر بودند. بر همین اساس، پاسخ به سئوالات پرسشنامه نیز در دو طبقه و هر یک در اطاق‌های خصوصی از سوی مشارکت‌کنندگان صورت پذیرفت. رعایت موازین اخلاقی پژوهش با توجه به این شرایط

سه‌گانه، مد نظر پژوهشگران قرار داشت: نخست آنکه؛ اساساً امکان اجبار به شرکت در تحقیق و پاسخ به پرسش‌های تحقیق به ویژه در فضای کانون‌های اصلاح و تربیت که پیوسته با حضور و نظارت روانشناسان و مددکاران اجتماعی اداره می‌شود و توزیع و پاسخ به پرسشنامه مزبور نیز با حضور آنان انجام گرفت، ممکن نیست. دوم؛ به تصریح برای تک‌تک مشارکت‌کنندگان در تحقیق حاضر این مهم تشریح شد که پاسخ آنان به هیچ‌روی تأثیری در نتیجه پرونده کیفری‌اشان در دادگاه نخواهد داشت و پاسخ مثبت آنان به انجام هریک از رفتارهای پرخطر و مجرمانه‌ی مذکور در پرسشنامه به مثابه اقرارشان به جرم تلقی نمی‌گردد. سوم؛ تجربه زیسته نگارندگان مقاله حاکی از آن است که به دلیل اهداف تعریف شده نظام رسمی و سنتی عدالت در محاکم کیفری؛ اصولاً خوداظهاری متهمین جرایم به دلیل ترس از کیفر به ندرت در محاکم مشاهده می‌شود. ولی وقتی این مهم برای آنان تشریح شد که پاسخ به پرسش‌هایشان صرفاً محقق را در انجام تحقیق یاری می‌رساند و این امر ارتباطی با وضعیت پرونده‌اشان در هریک از مراحل فرایند عدالت کیفری ندارد، نه تنها که اجبار؛ بلکه میل به برون‌ریزی هیجانی و خشنودی از به رسمیت شناخته شدن و کمکی که می‌تواند بکنند؛ چیزی بود که آنان را در پاسخ به پرسش‌های تحقیق به صورت کاملاً داوطلبانه تشویق می‌کرد.

پرسشنامه پژوهش حاضر شامل ۳۹ سؤال بود. الگوی مصرف رسانه‌ای با چهار سؤال چندگزینه‌ای از مطالعه اورکارد و همکاران (۲۰۱۴) سنجیده شد. تعامل اجتماعی، جستجوی اطلاعات، و سرگرمی هر کدام به ترتیب با ۶، ۳ و ۴ گویه از پژوهش مطالعه گوپتا و بشیر (۲۰۱۸)، وقت‌گذرانی سه گویه از وایتینگ و ویلیامز (۲۰۱۳)، سهولت استفاده چهار گویه از پاپاکاریسی و روبین (۲۰۰۰) بر روی یک طیف پنج‌گزینه‌ای (۱:هرگز؛ ۲: بندرت؛ ۳: برخی اوقات؛ ۴: اغلب اوقات؛ ۵: همیشه) سنجیده شدند. هنجارهای اجتماعی، رفتارهای پرخطر و مجرمانه هر کدام به ترتیب با ۶ و ۳ گویه از مطالعه بائومگارتنر و همکاران (۲۰۱۱) و بر روی یک طیف پنج‌گزینه‌ای سنجیده شدند. سئوالات مربوط به سنجش متغیر رفتارهای پرخطر و مجرمانه عبارت بودند از: (۱) چندبار از طریق شبکه‌های اجتماعی عکس یا ویدئوی بسیار خصوصی خود را با افرادی که از طریق آنلاین با آنها آشنا شده‌اید به اشتراک گذاشته‌اید؟ (۲) چندبار از شبکه‌های اجتماعی برای یافتن کسی که با او درباره مسائل خیلی خصوصی صحبت کنید، استفاده کرده‌اید؟ (۳) چندبار از طریق شبکه‌های اجتماعی آدرس و یا شماره تماس خود را با افرادی که از طریق آنلاین با آنها آشنا شده‌اید، ارسال کرده‌اید؟ سه سؤال مرتبط با ویژگی‌های جمعیت شناختی و سه سؤال نیز برای آگاهی از دیدگاه پاسخگویان در مورد

استفاده از رسانه‌های اجتماعی و انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه از دیگر سؤالات این پرسشنامه بودند. به منظور کسب اطمینان از پایایی این پرسشنامه، آلفا کرونباخ حاصل از بررسی پیش‌آزمون در بین ۳۰ پاسخگو نشان داد که تعامل اجتماعی با ضریب آلفای ۰/۸۸ و وقت‌گذرانی با ضریب آلفای ۰/۷۱ به ترتیب بیشترین و کمترین نمره پایایی را کسب کردند. پرسشنامه‌ها به طور فردی تکمیل شدند و پاسخگویان امکان انتخاب دو گزینه تکمیل پرسشنامه توسط خود و یا توسط پژوهشگر را داشتند. پژوهشگر در زمان تکمیل پرسشنامه که بسته به میزان سواد پاسخگویان به طور تقریبی از ۴۰ دقیقه تا بیش از ۶۰ دقیقه به طول می‌انجامید، جهت پاسخ به سؤالات احتمالی پاسخگویان در اطاق حضور داشت. در بخش تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، و توزیع فراوانی به منظور توصیف داده‌های گردآوری شده و از آمار استنباطی شامل ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه، استفاده شد.

۵. یافته‌ها

از مجموع ۹۸ پاسخگو، ۹۸ درصد را مردان و دو درصد را زنان تشکیل می‌دهند. میانگین سن افراد پاسخگو ۱۷/۳۱ سال با انحراف معیار ۲/۱۱ گزارش شده که پایین‌ترین و بالاترین سن به ترتیب ۱۳ و ۲۵ سال است. سطح تحصیلات بیشترین تعداد پاسخگو (۴۷/۸٪) دوره متوسطه اول گزارش شده و حدود سه درصد نیز خود را بیسواد معرفی کرده‌اند. از نظر هنگام استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نزدیک به نیمی از پاسخگویان (۴۸٪) اغلب اوقات و حدود ۴۳ درصد شب‌ها از این شبکه‌ها استفاده می‌کنند. صبح‌ها، ظهرها و عصرها اوقاتی هستند که کمترین درصد پاسخگویان (۳٪) استفاده از شبکه‌های اجتماعی را در این مواقع از شبانه‌روز گزارش کرده‌اند. همه پاسخگویان از طریق تلفن همراه به شبکه‌های اجتماعی دسترسی داشته‌اند. جزئیات بیشتر در جدول شماره یک نشان می‌دهد در پاسخ به این سؤال که آیا استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث ارتکاب جرم می‌شوند، حدود ۶۸ درصد از پاسخگویان به آن پاسخ منفی و بقیه به آن پاسخ مثبت دادند. در سؤال دیگری مبنی بر اینکه آیا کسانی که ساعات بیشتری به استفاده از شبکه‌های اجتماعی اختصاص می‌دهند، بیشتر مرتکب جرم می‌شوند نیز ۴۸/۵ درصد به آن پاسخ مثبت و ۵۱/۵ درصد به آن پاسخ منفی دادند.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌گویان

متغیر	فراوانی	درصد	متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت (n=۹۸)					
مرد	۹۶	۹۸/۰	زن	۲	۲/۰
سن (n=۹۸)					
Mean: ۱۷/۳۱ SD: ۲/۸۱ Min: ۱۳ Max: ۲۵					
۱۳-۱۶ سال	۳۰	۳۰/۶	۱۷-۲۰ سال	۶۰	۶۱/۲
۲۱-۲۵ سال	۸	۸/۲			
سطح تحصیلات (n=۹۴)					
بیسواد	۳	۳/۲	ابتدایی	۲۷	۲۸/۷
متوسطه اول	۴۵	۴۷/۸	متوسطه دوم	۱۹	۲۰/۳
هنگام استفاده طی شبانه روز (n=۹۸)					
صبح‌ها	۳	۳/۱	ظهرها	۳	۳/۱
عصرها	۳	۳/۱	شب‌ها	۴۲	۴۲/۸
اغلب اوقات	۴۷	۴۷/۹			
ابزار دسترسی به رسانه‌های اجتماعی / اپلیکیشن‌های پیام‌رسان (n=۹۸)					
تلفن همراه	۹۸	۱۰۰/۰	تبلت	۰	۰/۰
لپ‌تاپ	۰	۰/۰	دسکتاپ (کامپیوتر خانگی)	۰	۰/۰
آیا استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث ارتکاب جرم می‌شوند؟					
بلی	۳۱	۳۲/۳	خیر	۶۵	۶۷/۷
کسانی که ساعات بیشتری به استفاده از شبکه‌های اجتماعی اختصاص می‌دهند، بیشتر مرتکب جرم می‌شوند؟					
بلی	۴۷	۴۸/۵	خیر	۵۰	۵۱/۵

توزیع فراوانی انگیزه استفاده از رسانه‌های اجتماعی و اپلیکیشن‌های پیام‌رسان نشان می‌دهد بی‌حوصلگی اصلی‌ترین انگیزه استفاده از این قبیل رسانه‌ها در بین افراد مورد مطالعه است. به گونه‌ای که ۶۳ درصد از مجموع ۹۸ پاسخگو به این دلیل از رسانه‌های اجتماعی و یا اپلیکیشن‌های پیام‌رسان استفاده می‌کنند. استفاده از مطالب سرگرم‌کننده و برقراری ارتباطات شخصی توسط ۵۶ درصد از پاسخگویان به عنوان دومین انگیزه استفاده از این قبیل رسانه‌ها گزارش شده است. از بین ۱۱ انگیزه مورد بررسی در این مطالعه، سه مورد شامل بی‌حوصلگی، استفاده از مطالب سرگرم‌کننده، و برقراری ارتباطات شخصی توسط بیش از نیمی از پاسخگویان گزارش شده است. آنگونه که در جدول شماره ۲ آمده است، حدود یک چهارم از

پیش‌بینی‌پذیری بروز رفتارهای پرخطر و ... (داود مهربانی و سپیده میرمجیدی) ۲۳۷

پاسخگویان، دستیابی به اطلاعات، پیگیری اخبار، افزایش فالوورها، از روی کنجکاوی، اجتماعی شدن و توسعه روابط را انگیزه استفاده از رسانه‌های اجتماعی و یا اپلیکیشن‌های پیام‌رسان معرفی کرده‌اند. عضویت دوستان در این قبیل رسانه‌ها انگیزه حدود یک پنجم از پاسخگویان مبنی بر استفاده از رسانه‌های اجتماعی و یا اپلیکیشن‌های پیام‌رسان گزارش شده است. کمتر از ۱۰ درصد از پاسخگویان پیشنهاد دیگران و انجام تکالیف را انگیزه خود در استفاده از این قبیل رسانه‌ها عنوان کرده‌اند.

جدول ۲. توزیع فراوانی انگیزه استفاده از رسانه‌های اجتماعی /

اپلیکیشن‌های پیام‌رسان (n=۹۸)

بله (%)	خیر (%)		بله (%)	خیر (%)	
۶۳ (۶۴/۳)	۳۵ (۳۵/۷)	از روی کنجکاوی	۲۵ (۲۵/۵)	۷۳ (۷۴/۵)	از روی بی‌حوصلگی
۵۶ (۵۷/۱)	۴۲ (۴۲/۹)	اجتماعی شدن و توسعه روابط	۲۴ (۲۴/۵)	۷۴ (۷۵/۵)	استفاده از مطالب سرگرم‌کننده
۵۶ (۵۷/۱)	۴۲ (۴۲/۹)	به دلیل عضویت دوستانم در این شبکه‌ها	۲۰ (۲۰/۴)	۷۸ (۷۹/۶)	برقراری ارتباطات شخصی
۲۸ (۲۸/۶)	۷۰ (۷۱/۴)	به دلیل پیشنهاد دیگران	۸ (۸/۲)	۹۰ (۹۱/۸)	دستیابی به اطلاعات
۲۷ (۲۷/۸)	۷۰ (۷۲/۲)	انجام تکالیف	۸ (۸/۲)	۹۰ (۹۱/۸)	پیگیری اخبار
۲۷ (۲۷/۶)	۷۱ (۷۲/۴)				برای افزایش فالوورها

بر اساس آمار ارائه شده در جدول شماره ۳، بررسی میانگین استفاده شبانه‌روزی از ۹ مورد از رسانه‌های اجتماعی و اپلیکیشن‌های پیام‌رسان نشان می‌دهد که اینستاگرام، واتساپ، و تلگرام سه موردی هستند که کاربران به ترتیب بیشترین زمان خود را به استفاده از آنها اختصاص می‌دهند. اینستاگرام با میانگین شبانه‌روزی بیش از ۲۰۰ دقیقه و انحراف معیار ۱۲۷/۵ دقیقه نخستین شبکه اجتماعی مورد استفاده پاسخگویان است. پس از آن واتساپ با ۱۵۳ دقیقه و انحراف معیار ۲۷۳ دقیقه و سپس تلگرام با میانگین ۸۵ دقیقه و انحراف معیار ۹۵ دقیقه قرار

دارند. سایر گزینه‌های مورد بررسی که فراوانی استفاده از هر یک از آنها کمتر از ۱۰ پاسخگو هستند، در جدول زیر قابل مشاهده است.

جدول ۳. میانگین استفاده شبانه‌روزی از رسانه‌های اجتماعی / اپلیکیشن‌های پیام رسان بر حسب دقیقه (n=۹۸)

تعداد پاسخگویان	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
۸۶	۲۰/۹	۱۲۷/۵	۱۰/۰	۴۲۰/۰
۸۴	۱۵۳/۴	۲۷۳/۳	۵/۰	۲۴۰/۰
۵۱	۸۵/۲	۹۵/۰	۵/۰	۳۶۰/۰
۷	۹۷/۱	۸۷/۵۰	۰۰/۰	۲۴۰/۰
۶	۳۶/۷	۲۶/۵	۰۰/۰	۶۰/۰
۵	۱۳۲/۰	۱۳۰/۰	۶۰/۰	۳۶۰/۰
۵	۲۸/۰	۲۴/۵	۰۰/۰	۶۰/۰
۵	۱۵/۲	۱۳/۹	۰۰/۰	۳۰/۰
۲	۳۰/۰	۴۲/۴	۰۰/۰	۶۰/۰

با استفاده از آزمون آماری پیرسون میزان همبستگی بین انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه با سایر متغیرهای مورد مطالعه بررسی شد. در شناخت دلایل استفاده از رسانه‌های اجتماعی و انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه پنج دلیل شامل سهولت استفاده، ایجاد تعامل اجتماعی، سرگرمی، جستجوی اطلاعات، و وقت‌گذرانی بررسی شدند. بر اساس جدول شماره ۴، نتایج نشان می‌دهند بین سهولت استفاده از رسانه‌های اجتماعی و اپلیکیشن‌های پیام‌رسان با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه ($r = .273; p = 0.01$) همبستگی خیلی ضعیفی وجود دارد که البته از نظر آماری نیز در سطح 0.01 معنادار است، چنین رابطه‌ای بین تعامل اجتماعی با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه ($r = .210; p = 0.03$) نیز مشاهده شد که البته این رابطه در سطح 0.05 معنادار است. سرگرمی با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه دارای همبستگی مثبت ضعیفی ($r = .321; p = 0.01$) است که از نظر آماری نیز در سطح 0.01 معنادار است.

نتایج همچنین نشان می‌دهند که بین جستجوی اطلاعات، و وقت‌گذرانی با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه همبستگی معنادار آماری وجود ندارد.

۱								تعامل اجتماعی
<p>**معنادار آماری در سطح آلفای ۰.۰۱</p> <p>*معنادار آماری در سطح آلفای ۰.۰۵</p>								

با استفاده از آزمون آماری رگرسیون خطی چندگانه نقش متغیرهای سهولت استفاده، سرگرمی، وقت‌گذرانی، جستجوی اطلاعات، تعامل اجتماعی، میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی و اپلیکیشن‌های پیام‌رسان، هنجارهای اجتماعی، سن، و سطح تحصیلات در پیش‌بینی انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه مورد بررسی قرار گرفت.

سن و سطح تحصیلات به عنوان متغیرهای طبقه‌ای بررسی شدند و با توجه به وجود بیش از دو طبقه در هر یک از این متغیرها، ابتدا به صورت متغیر ساختگی تعریف و سپس وارد مدل شدند. سطح معناداری همه آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است.

بر اساس جدول شماره ۵، نتایج به دست آمده نشان می‌دهد انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه با هنجارهای اجتماعی، سهولت استفاده، سرگرمی، وقت‌گذرانی، و تعامل اجتماعی همبستگی مثبتی داشتند. این همبستگی برای متغیرهای جستجوی اطلاعات و تحصیلات در سطح بیسواد منفی گزارش شده است. این مدل قادر به تشریح حدود ۳۸ درصد از واریانس انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه در بین نمونه مورد مطالعه بود، و ۶۲ درصد از واریانس باقی‌مانده بوسیله متغیرهای دیگری حاصل می‌شوند که شناخت آنها نیازمند مطالعات بیشتر و بکارگیری نظریات مرتبط با این حوزه است. از بین متغیرهای وارد شده در این مدل هنجارهای اجتماعی از نظر آماری معنادار بود. در بخش متغیرهای جمعیت شناختی نیز اگرچه نتایج معنادار آماری مشاهده نشد، اما در مورد سن می‌توان بیان کرد که با افزایش سن، احتمال انجام رفتارهای پرخطر کاهش می‌یابد. از میزان بتای استاندارد نشده در رده سنی ۱۳ تا ۱۶ می‌توان دریافت که هر واحد افزایش در سن ۰/۷۴ احتمال بروز انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه را تقویت می‌کند در صورتی که این میزان برای رده سنی ۲۱ تا ۲۵ سال ۰/۱۰ است. در مورد سطح تحصیلات نیز اگرچه نتایج معنادار آماری مشاهده نشد، اما افراد بیسواد در مقایسه با کسانی که سطح تحصیلات آنها متوسطه اول گزارش شده، رفتارهای پرخطر کمتری انجام می‌دهند. بر اساس بتای استاندارد نشده می‌توان بیان کرد که با افزایش تحصیلات احتمال انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه نیز تقویت می‌شود.

پیش‌بینی‌پذیری بروز رفتارهای پرخطر و ... (داود مهربانی و سپیده میرمجیدی) ۲۴۱

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیون خطی چندگانه برای پیش‌بینی انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه در بین نوجوانان و جوانان بزهکار

VIF	تلورانس	مقدار P	مقدار t	بتای استاندارد شده	خطای معیار بتای استاندارد نشده	بتای استاندارد نشده	متغیرهای پیش‌بین	
		۰/۰۱۲	-۲/۵۸		۲/۴۱	-۶/۲۴	مقدار ثابت	
۱/۱۴۹	۰/۸۷۰	۰/۴۸	-۷۰	-۰/۰۶	۰/۰۰	۰/۰۰	میزان استفاده	
۱/۲۷۷	۰/۸۸۳	۰/۰۱	۵/۱۵	۰/۵۱	۰/۰۹	۰/۴۷	هنجارهای اجتماعی	
۱/۴۳۵	۰/۶۹۷	۰/۳۳	۰/۹۶	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۰۹	سهولت استفاده	
۱/۲۳۳	۰/۸۱۱	۰/۰۸	۱/۷۵	۰/۱۷	۰/۱۳	۰/۲۳	سرگرمی	
۱/۴۳۲	۰/۶۹۸	۰/۸۹	۰/۱۴	۰/۰۱	۰/۱۲	۰/۰۱	وقت گذرانی	
۱/۵۰۲	۰/۶۶۶	۰/۸۹	-۱۳	-۰/۰۱	۰/۱۴	-۰/۰۲	جستجوی اطلاعات	
۱/۴۳۲	۰/۶۹۸	۰/۱۶	۱/۳۸	۰/۱۴	۰/۰۸	۰/۱۲	تعامل اجتماعی	
۱/۲۸۹	۰/۸۷۶	۰/۳۷	۰/۸۹	۰/۰۸	۰/۸۳	۰/۸۴	سن	
							۱۶-۱۳	
							۲۰-۱۷	
۱/۱۱۳	۰/۸۹۹	۰/۹۴	۰/۰۷	۰/۰۰	۱/۳۵	۰/۱۰	۲۵-۲۱	
۱/۳۲۹	۰/۷۵۲	۰/۶۹	۰/۵۳	۰/۰۵	۰/۹۶	۰/۵۱	سطح متوسط دوم	
							سطح متوسط اول	
۱/۲۳۴	۰/۸۱۰	۰/۵۹	۰/۵۳	۰/۰۵	۰/۸۲	۰/۴۳	ابتدایی	
۱/۱۲۴	۰/۸۹۰	۰/۴۵	-۷۶	-۰/۰۷	۰/۰۲	-۱/۵۴	بیسواد	
Sig.:000		ADJ.R ² : .284		R ² : .377	R: .614			ویژگی‌های مدل رگرسیونی

۶. بحث

برغم اینکه نقش رسانه‌های صوتی - تصویری (حبيب‌زاده ملكی، و قاسمی، ۱۶:۱۳۸۸) و رسانه‌های اجتماعی در بزهکاری نوجوانان و جوانان (Indah, et.al; 2022:7) در تحقیقات پیشین مورد توجه قرار گرفته است، اما برخی محققان برای مثال، استراسبرگر، جردن، و دونرشتاین (۲۰۱۲)، در مطالعه خود بیان کردند که بسیاری از مطالعات فعلی پیرامون رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان و جوانان، به طور کامل احتمال اثرگذاری رسانه را مورد بی توجهی قرار داده‌اند. بر این اساس، هدف پژوهش حاضر شناسایی الگوی مصرف رسانه‌های اجتماعی و نقش

پیش‌بینی‌کنندگی آنها در انجام رفتارهای پرخطر و نیز مجرمانه در بین نوجوانان و جوانان بزهکار بود، که سه فرضیه و همچنین یک هدف مطرح شدند.

بر اساس نتایج به دست آمده، فرضیه اول در مورد همبستگی معنادار آماری بین سهولت استفاده، تعامل اجتماعی، و سرگرمی با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه تأیید شد، اما همبستگی بین جستجوی اطلاعات و وقت‌گذرانی با انجام چنین رفتارهایی مورد تأیید قرار نگرفت. سهولت استفاده از جمله متغیرهایی است که بسیاری از محققان برای مثال، یاسا و همکاران، (۲۰۲۱)؛ یوآن و همکاران، (۲۰۲۱) رابطه آن با استفاده از رسانه‌های اجتماعی را مورد بررسی قرار داده‌اند. سهولت استفاده از رسانه‌های اجتماعی در سودمندی درک شده از آنها در مطالعه روپاک، گریگ، جی، و بن، (۲۰۱۴) نشان داده شده است. در مطالعه دیگری، هانسن و همکاران (۲۰۱۸) با تمرکز بر انجام پرداخت آنلاین (به عنوان یک رفتار)، بین سهولت استفاده با قصد انجام رفتار، همبستگی معنادار آماری مشاهده نمودند. این محققان بیان می‌کنند که سهولت استفاده می‌تواند پیش‌بینی‌کننده قصد انجام رفتار باشد. برغم توجه به سهولت استفاده از رسانه‌های اجتماعی و ارتباط آن با قصد انجام رفتار، سودمندی درک شده و یا میزان استفاده، اما ارتباط بین سهولت استفاده از رسانه‌های اجتماعی و انجام رفتارهای پرخطر تاکنون توجه کافی از سوی محققان دریافت نکرده است.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که استفاده از رسانه‌های اجتماعی با هدف ایجاد تعامل اجتماعی نیز با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه ارتباط معنادار آماری دارد. وانوچی و همکاران (۲۰۲۰) در تشریح رابطه بین استفاده از رسانه‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر بیان می‌کنند نوجوانانی که مستعد انجام رفتارهای پرخطر هستند و یا غالباً این قبیل رفتارها را انجام می‌دهند، به سمت تعاملات رسانه‌های اجتماعی کشیده می‌شوند تا به طور غالب از این بستر برای بیان و ارضاء نیازهای خطرپذیر خود استفاده کنند. در نتایجی متضاد با یافته‌های پژوهش حاضر و همچنین مطالعه وانوچی و همکاران (۲۰۲۰)، مطالعه فالگوست و همکاران (۲۰۲۲) که به شناسایی چالش‌های ناشی از استفاده تیک‌تاک پرداخته‌اند، نشان می‌دهد کاربرانی که به دلیل جستجوی اطلاعات و یا تعاملات اجتماعی از تیک‌تاک (به عنوان یک رسانه اجتماعی) استفاده می‌کنند، استفاده فعالانه کاربران به طور مثبتی با سلامت آنان همبستگی دارد.

بررسی رابطه بین میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی با انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه در پژوهش حاضر نشان داد که بین این دو متغیر همبستگی معنادار آماری وجود ندارد. برخلاف یافته‌های پژوهش حاضر، برخی مطالعات پیشین رابطه معنادار بین این دو متغیر را

نشان داده‌اند. ونته و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه خود بیان کرده‌اند که استفاده بیشتر از رسانه‌های اجتماعی احتمال بروز بعضی رفتارهای پرخطر را افزایش می‌دهد. استفاده از رسانه‌های اجتماعی بر رفتارهای روانی فرد یعنی رفتارهایی که نتیجه استفاده از ابزار فناورانه (مانند تبلت، گوشی تلفن همراه، لپ‌تاپ، و سایر خدمات اینترنتی) است، تأثیر منفی دارد (Umar & Idris; 2018:5).

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بین انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه با هنجارهای اجتماعی همبستگی مثبت متوسطی وجود دارد که این همبستگی از نظر آماری نیز معنادار است. این یافته‌ها همسو با نتایج مطالعه هیلن (۲۰۱۵) است که ضمن بیان اینکه نوجوانان و جوانان با هدف کسب توجه بیشتر از سوی همسالان و پذیرش از سوی آنان در انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه مشارکت می‌کنند، تشریح می‌کند که نشان دادن - و یا مشاهده- این رفتارها در رسانه‌ها باعث می‌شود نوجوانان این قبیل رفتارها را رایج‌تر از آنچه که در واقع هستند، تصور کنند. کوکینگهام و ریان (۲۰۱۵) نیز در نتایج یافته‌های خود بیان می‌کنند رسانه‌های اجتماعی هنجارهایی ایجاد می‌کنند که رفتارهای پرخطر را مورد تشویق و ترویج قرار می‌دهند. در نتایج مشابهی، المور، اسکال، و کوپرسمیت (۲۰۱۶) در نتایج تحقیقات خود دریافتند تفاسیر نوجوانان از تصاویری که در محیط رسانه‌ای مشاهده می‌کنند، با ادراکات هنجارهای اجتماعی همسالان همبستگی دارد.

در کنار اثرگذاری همسالان، والدین نیز نقش مهمی در درک نوجوانان و جوانان از هنجارهای اجتماعی دارند. سوح و همکاران (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای با تمرکز بر اثرگذاری همسالان و والدین بر اعتیاد نوجوانان به اینترنت و فعالیت‌های آنلاین خطرناک آنان دریافتند که از نظر اثرگذاری فعالیت‌های آنلاین خطرناک، همراهی با همسالان در رقابت با همراهی با والدین است. در سنین ۱۳ تا ۱۵ سالگی، هنگامی که والدین به صورت فعال فعالیت‌های آنلاین فرزندان خود را تحت نظر دارند و به گونه‌ای در آن مشارکت می‌کنند، اثرگذاری والدین بیشتر است، و به طور کلی والدین در مقایسه با همسالان فرزندانشان اثرگذاری بیشتری دارند. با این وجود، همراهی نوجوانان و جوانان با همسالان در برخی رفتارها در مطالعات مختلفی نشان داده شده است. نتایج تحقیقات پیشین نشان می‌دهند که نوجوانان و جوانان در رفتارهای جنسی (Debarun, 2003) و یا تماشای برنامه‌های تلویزیونی ضد اجتماعی (Nathanson, 2001:28) در مقایسه با والدین، از همسالان خود بیشتر تأثیر می‌پذیرند. از اینرو به نظر می‌رسد که در سنین

خاصی فرزندان در مقایسه با همسالان از والدین اثرگذاری بیشتری دارند. همچنین نوع رفتار نیز در اثرپذیری نوجوانان و جوانان از همسالانشان اهمیت دارد.

علاوه بر آزمون فرضیه‌ها، ۳۸ درصد از واریانس انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه بر اساس متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر پیش‌بینی شد. آنگونه که در مطالعه هانسن و همکاران (۲۰۱۸) آمده است تجمیع مدل‌ها و نظریه‌های مختلف در مقایسه با یک مدل مجزا می‌تواند باعث شناسایی متغیرهای پیش‌بینی‌کننده بیشتری در زمینه انجام رفتارهای پرخطر شوند. بر این اساس و با توجه به همبستگی معنادار آماری بین انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه با سهولت استفاده (Ease of Use) که یکی از متغیرهای اصلی نظریه پذیرش فناوری (Technology Acceptance Model) است، استفاده از این نظریه در مطالعات آینده توصیه می‌شود.

۷. نتیجه‌گیری

نقش رسانه‌های اجتماعی در بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه نیازمند وجود شواهد مستحکمی است. در پژوهش حاضر، رابطه مثبت و معنادار آماری بین سهولت استفاده از رسانه‌های اجتماعی و بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه در بین نوجوانان و جوانان بزهکار نشان می‌دهد که هرچه دسترسی به رسانه‌های اجتماعی ساده‌تر باشد، امکان بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه در بین این قشر از افراد افزایش می‌یابد. این دیدگاه که نوجوانان فعالانه از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند تا با ایجاد تعامل اجتماعی، سرگرمی، مشارکت، و ایجاد گروه‌هایی نیازهای خود را تأمین کنند، منطبق با نظریه استفاده و رضایتمندی است. در مسیر رفع چنین نیازهایی فرد ممکن است در دام انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه گرفتار شود. عدم مشاهده وجود رابطه معنادار آماری بین میزان استفاده و انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه را شاید بتوان به انگیزه‌ها و دلایل استفاده از رسانه‌های اجتماعی نسبت داد. استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای افرادی که به دنبال جستجوی اطلاعات هستند، ممکن است منجر به بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه نشود، در حالی که انگیزه‌ها و دلایل دیگری همچون ایجاد تعامل اجتماعی و یا وقت‌گذرانی ممکن است استفاده از رسانه‌های اجتماعی را به بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه منتهی سازد. از اینرو، به نظر می‌رسد انگیزه و دلایل استفاده از رسانه‌های اجتماعی به عنوان یک متغیر میانجی می‌تواند شناخت بیشتری در رابطه بین استفاده از رسانه‌های اجتماعی و بروز رفتارهای پرخطر و مجرمانه ایجاد نماید. علاوه بر الگوی مصرف رسانه‌های اجتماعی، هنجارهای اجتماعی نیز عامل مهم دیگری در بروز رفتارهای پرخطر و

پیش‌بینی‌پذیری بروز رفتارهای پرخطر و ... (داود مهربانی و سپیده میرمجیدی) ۲۴۵

مجرمانه معرفی شدند، ترویج رفتارهای پرخطر و مجرمانه باعث می‌شود نوجوانان و جوانان آنها را به عنوان هنجارهای اجتماعی شناخته و نسبت به انجام آنها مبادرت ورزند که همین امر مسئله را پیچیده‌تر می‌کند. در مجموع، پژوهش حاضر قادر به پیش‌بینی ۳۸ درصد از واریانس انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه را در جامعه آماری مورد مطالعه شد و ۶۲ درصد دیگر نیازمند مطالعات بیشتری است.

از جمله نقاط قوت پژوهش حاضر می‌توان به بررسی شبکه‌های اجتماعی و اپلیکیشن‌های پیام‌رسان جدید اشاره کرد. عمده مطالعات انجام شده پیشین تمرکز خود را بر شبکه‌های اجتماعی اولیه مانند فیسبوک و مای‌اسپیس قرار داده‌اند. از دیگر نقاط قوت این پژوهش، بررسی نوجوانان و جوانانی است که مرتکب بزهی شده و بر این اساس شناخت بهتری نسبت به نقش رسانه‌های اجتماعی در انجام رفتارهای پرخطر و مجرمانه فراهم می‌شود. برغم این نقاط قوت، پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی نیز مواجه بود. از جمله این محدودیت‌ها عبارتند از: امکان مشارکت مددجویان کانون تنها در ساعات مشخصی از روز، کم‌سواد بودن یا بی‌سواد بودن برخی از آنان، تداخل بعضی از برنامه‌های آموزشی و تربیتی مددجویان با زمان تکمیل پرسشنامه، تعیین بازه زمانی مشخص (و محدود) برای انجام تحقیق در کانون، دسترسی دشوار به مددجویان دختر و عدم مشارکت عامدانه برخی از آنان در تکمیل پرسشنامه و نهایتاً ترس از مشارکت در تکمیل پرسشنامه به ویژه در پاسخ به سه سؤال شفاهی پایانی پیرامون رابطه میان رسانه‌ها و جرم؛ به این دلیل واهی که هر پاسخ ممکن است روند رسیدگی کیفری به پرونده را تحت تأثیر قرار دهد. بر این اساس توصیه می‌شود که در مطالعات آینده، کانون‌های مورد نظر از لحاظ پراکندگی جنسیتی نیز مورد توجه محققان قرار گیرند. همچنین با توجه به نقش رسانه‌های اجتماعی که از آنها به عنوان ابزار مناسبی جهت مداخلات تغییر رفتاری یاد می‌شود، بررسی این ظرفیت با تمرکز بر هنجارهای اجتماعی جهت اصلاح رفتارهای پرخطر و مجرمانه و نیز ترویج رفتارهای درست در مطالعات آینده توصیه می‌شود.

کتاب‌نامه

احمدی، حبیب؛ عباسی شوازی، محمدتقی؛ یادگاری، رامین؛ کرمی، فرشاد. (۱۳۹۶). "مطالعه رابطه بین استفاده از رسانه‌های مدرن و تمایل به بزهکاری در بین نوجوانان دانش‌آموز (مطالعه دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر بستک)"، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ششم، شماره چهارم، صص ۷۰-۵۳

بیابانی، غلامحسین؛ ستوده گندشمین، مجتبی. (۱۴۰۱). "تهیه مقیاس خطرپذیری جوانان در جرم‌زایی متأثر از رسانه‌ها و تأثیر آن در پایداری در بزهکاری"، *فصلنامه امنیت ملی*، سال دوازدهم، شماره چهل و پنج، صص ۱۰۱-۱۳۴

تقوی، پریناز؛ آقاجانی مرسا؛ حسین. (۱۴۰۱). "نقش شبکه‌های اجتماعی در شیوع بالا خطر ابتلاء به بیماری‌های مقاربتی (با تأکید بر والدین کاربر)"، *مطالعات رسانه جدید، سال هشتم، شماره سی‌ام*، ۲۹۱-۳۲۳

جعفرزاده‌پور، فروزنده. (۱۳۹۶). رسانه، ابزاری برای دسته‌بندی نسلها در ایران. جامعه‌پژوهی فرهنگی. دوره ۸، شماره ۲: صص ۱۷-۱

حبیب‌زاده ملکی، اصحاب؛ قاسمی، محمد. (۱۳۸۸). "رابطه بین استفاده از رسانه‌های صوتی-تصویری و بزهکاری نوجوانان"، *فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی*، سال شانزدهم، شماره دو، صص ۹۵-۱۲۰

صدیقی ارفعی، فریبرز؛ رشیدی، علیرضا؛ تابش، ریحانه. (۱۴۰۰). "پیش‌بینی بروز رفتارهای پرخطر بر اساس کنترل رفتاری و روان‌شناختی والدین و والدگری هلیکوپتری در بزرگ‌سالی نوظهور". پژوهش‌های روان‌شناسی بالینی و مشاوره، دوره ۱۱، شماره ۲، شماره پیاپی، ۲۲، صص ۹۴-۷۷

قربانی، علیرضا؛ و خسروی، مصطفی. (۱۳۹۶). رفتارهای پرخطر پیامد عضویت در شبکه‌های مجازی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز گنبد کاووس). بررسی مسائل اجتماعی ایران. دوره ۸، شماره ۲، صص: ۱۶۹-۱۴۹. DOI: 10.22059/ijjsp.2018.65057

محمدی، شهرام؛ بیژنی‌میرزا، طیبه؛ حاتمی، مهدی. (۱۳۹۷). "نقش خانواده، مدرسه و رسانه در پیشگیری از وقوع جرم با تأکید بر معیارهای بین‌المللی حاکم بر تعهد دولت‌ها در آموزش افراد"، *فصلنامه تدریس پژوهی*، سال ششم، شماره چهارم، صص ۲۳۳-۲۵۴

Asrese, K., & Mekonnen, A. (2018). "Social network correlates of risky sexual behavior among adolescents in Bahir Dar and Mecha Districts, North West Ethiopia: an institution-based study", *Reproductive Health*. 15(1), Article Number 61. doi:10.1186/s12978-018-0505-8

Baumgartner, S. E., Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). "The Influence of Descriptive and Injunctive Peer Norms on Adolescents' Risky Sexual Online Behavior", *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 753-758. doi:10.1089/cyber.2010.0510

Beyensa, I., Frisonb, E., & Eggermontb, S. (2016). "I don't want to miss a thing": Adolescents' fear of missing out and its relationship to adolescents' social needs, Facebook use, and Facebook related stress", *Computers in Human Behavior*. 64, 1-8. doi:10.1016/j.chb.2016.05.083

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). The Youth Risk Behavior Survey Data Summary & Trends Report: 2011-2021. Retrieved from https://www.cdc.gov/healthyyouth/data/yrbs/yrbs_data_summary_and_trends.htm

Cookingham, L. M., & Ryan, G. L. (2015). "The impact of social media on the sexual and social wellness of adolescents", *J Pediatr Adolesc Gynecol*. 28(1), 2-5. doi:10.1016/j.jpag.2014.03.001

- Debarun, M., (2003). "Understanding the dimensions of parental and peer influence on risky sexual behavior among adolescents". Paper presented at the annual meeting of the American Sociological Association, Atlanta.
- Dennis, M., Haines, A., Johnson, M., Soggee, J., Tong, S., Parsons, R., . . . Czarniak, P. (2022). "Cross-sectional Census Survey of Patients with Cancer who Received a Pharmacist Consultation in a Pharmacist Led Anti-Cancer Clinic". *J Cancer Educ* 37(5), 1553-1561. doi:10.1007/s13187-022-02196-2
- Duduciuc, A. (2016). "Teenagers, risk behaviours and the use of new technologies for health. In V. Marinescu & B. Mitu (Eds.)", *The Power of the Media in Health Communication*. 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN: Routledge.
- Elmore, K. C., Scull, T. M., & Kupersmidt, J. B. (2016). "Media as a "Super Peer": How Adolescents Interpret Media Messages Predicts Their Perception of Alcohol and Tobacco Use Norms", *Journal of Youth and Adolescence*. 46(2), 376-387. doi:10.1007/s10964-016-0609-9
- Falgoust, G., Winterlind, E., Moon, P., Parker, A., Zinzow, H., & Chalil Madathil, K. (2022). "Applying the uses and gratifications theory to identify motivational factors behind young adult's participation in viral social media challenges on TikTok", *Human Factors in Healthcare*, 2, Article Number 100014. doi:https://doi.org/10.1016/j.hfh.2022.100014
- Griffin, E. (2012). *A first look at communication theory* (8th ed.). New York, McGraw Hill.
- Gupta, S., & Bashir, L. (2018). "Social Networking Usage Questionnaire: Development and Validation in an Indian Higher Education Context", *Turkish Online Journal of Distance Education*, 19(4), 214-227. doi:10.17718/tojde.471918
- Hansen, J. M., Saridakis, S., & Benson, V. (2018). "Risk, Trust, and the Interaction of Perceived Ease of Use and Behavioral Control in Predicting Consumers' Use of Social Media for Transactions", *Computers in Human Behavior*. 80, 197-206. doi: 10.1016/j.chb.2017.11.010
- Hillen, K. (2015). "Social Media as a Causal Mechanism for Risky Behavior". Retrieved from <https://english.umd.edu/research-innovation/journals/interpolations/spring-2015/social-media-causal-mechanism-risky>
- Indah, W. S., Saputri, A. D., Putri, N. A. L., & Arifin, R. (2022). "Deviant Behavior of Children in Social Media from Perspective of Law and Criminology: Does Creativity on Social Media Encourage Bad Behavior in Children?" *Journal of Creativity Student*, 7(2). 267-282.
- Keum, B. T., Wang, Y.-W., Callaway, J., Abebe, I., Cruz, T., & O'Connor, S. (2022). "Benefits and harms of social media use: A latent profile analysis of emerging adults", *Current Psychology*, 42, 23506–23518. doi:10.1007/s12144-022-03473-5
- López, C., Hartmann, P., & Apaolaza, V. (2017). "Gratifications on Social Networking Sites: The Role of Secondary School Students' Individual Differences in Loneliness", *Journal of Educational Computing Research*, 57(1), 58-82. doi:10.1177/0735633117743917
- Moore, D. S., Notz, W., & Fligner, M. A. (2013). *The Basic Practice of Statistics*: W.H. Freeman and Company.

- Morrison, D. M., Baker, S. A., & Gillmore, M. R. (1994). "Sexual Risk Behavior, Knowledge, and Condom Use Among Adolescents in Juvenile Detention", *Journal of Youth and Adolescence*, 23(2), 271-288.
- Nathanson, A. I., (2001). "Parents versus peers: Exploring the significance of peer mediation of antisocial television", *Commun. Res.* 28(3), 251-274
- Olpin, E., Hanson, C. L., & Crandall, A. (2023). "Influence of Social Media Uses and Gratifications on Family Health among U.S. Parents: A Cross-Sectional Study", *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), Article Number 1910. doi:10.3390/ijerph20031910
- Orchard, L. J., Fullwood, C., Galbraith, N., & Morris, N. (2014). "Individual Differences as Predictors of Social Networking", *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(2014), 388-402. doi: 10.1111/jcc4.12068
- Papacharissi, Z., & Rubin, A. M. (2000). "Predictors of Internet use", *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44(2), 175-196. doi:10.1207/s15506878jobem4402_2
- Patton, D. U., Hong, J. S., Ranney, M., Patel, S., Kelley, C., Eschmann, R., & Washington, T. (2014). "Social media as a vector for youth violence: A review of the literature", *Computers in Human Behavior*, 35, 548-553. doi:10.1016/j.chb.2014.02.043
- Pederson, C. A., Fite, P. J., Weigand, P. D., Myers, H., & Housman, L. (2020). "Implementation of a Behavioral Intervention in a Juvenile Detention Center: Do Individual Characteristics Matter? *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 64(1), 83-99. doi:10.1177/0306624X19872627
- Perkins, H. W., & Berkowitz, A. D. (1986). "Perceiving the Community Norms of Alcohol Use Among Students: Some Research Implications for Campus Alcohol Education Programming", *International Journal of the Addictions*, 21, 961-976.
- Quinney, R. (2008). *The social Reality of Crime*, with a new introduction by A. Javier Trevino, fourth edition, Transaction Publishers, New Brunswick (U.S.A) and London (U.K)
- Razman, A. (2017). "The role of the media in crime", *journal of civil & legal sciences (Ghanonyar)*, 1(1), 119-138. SID. <https://sid.ir/paper/259690/en>
- Rupak, R., Greg, R., Jei, Y., & Ben, J. (2014). "Technology acceptance model (TAM) and social media usage: an empirical study on Facebook", *Journal of Enterprise Information Management*, 27(1), 6-30.
- Sasson, H., & Mesch, G. (2014). "Parental mediation, peer norms and risky online behavior among adolescents", *Computers in Human Behavior*. 33(2014), 32-38. doi:http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2013.12.025
- Savolainen, I., Kaakinen, M., Sirola, A., Koivula, A., Hagfors, H., Zych, I., . . . Oksanen, A. (2020). "Online Relationships and Social Media Interaction in Youth Problem Gambling: A Four-Country Study. *Int J Environ Res Public Health*, 17(21). Article Number 8133. doi:10.3390/ijerph17218133

- Soh, P. C.-H., Chew, K. W., Koay, K. Y., & Ang, P. H. (2018). "Parents vs peers' influence on teenagers' Internet addiction and risky online activities", *Telematics and Informatics*, 35(1), 225-236. doi:<https://doi.org/10.1016/j.tele.2017.11.003>
- Strasburger, V. C., Jordan, A. B., & Donnerstein, E. (2012). Children, adolescents, and the media: health effects. *Pediatric Clinics*, 59(3), 533-587.
- Umar, T. I., & Idris, M. (2018). "Influence of Social Media on Psychosocial Behavior and Academic Performance of Secondary School Students", *Journal of Education and Entrepreneurship*, 5(2), 36-46. doi:[10.26762/jee.2018.40000013](https://doi.org/10.26762/jee.2018.40000013)
- Uzobo, E., & Enoch, R. O. (2020). "Social Media use and Sexual Behavior of Undergraduate Students in a Nigerian University", *Research Square*. doi:[10.21203/rs.3.rs-34051/v1](https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-34051/v1)
- Vannucci, A., Simpson, E. G., Gagnon, S., & Ohannessian, C. M. (2020). "Social media use and risky behaviors in adolescents: A meta-analysis". *Journal of Adolescence*. 79, 258-274. doi:<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.01.014>
- Vente, T., Daley, M., Killmeyer, E., & Grubb, L. K. (2020). "Association of Social Media Use and High-Risk Behaviors in Adolescents: Cross-Sectional Study", *JMIR pediatrics and parenting*, 3(1), e18043. doi:[10.2196/18043](https://doi.org/10.2196/18043)
- Whiting, A., & Williams, D. (2013). "Why people use social media: a uses and gratifications approach", *Qualitative Market Research: An International Journal*, 16(4), 362-369. doi:[10.1108/qmr-06-2013-0041](https://doi.org/10.1108/qmr-06-2013-0041)
- Yasa, N. N. K., Rahmayanti, P. L. D., Winarsana, I. G. A. G., Andika, A. W., Muna, N., Sugianingrat, I. A. P. W., & Martaleni. (2021). "Continuous usage intention of social media as an online information distribution channels". *Journal of Distribution Science*, 19(5), 49-60. doi:[10.15722/jds.19.5.202105.49](https://doi.org/10.15722/jds.19.5.202105.49)
- Yuan, D., Rahman, M. K., Issa Gazi, M. A., Rahaman, M. A., Hossain, M. M., & Akter, S. (2021). "Analyzing of User Attitudes Toward Intention to Use Social Media for Learning". *SAGE Open*. 11(4). doi:[10.1177/21582440211060784](https://doi.org/10.1177/21582440211060784)
- Zhou, Z., Xiong, H., Jia, R., Yang, G., Guo, T., Meng, Z., . . . Zhang, Y. (2012). "The risk behaviors and mental health of detained adolescents: a controlled, prospective longitudinal study", *PLoS ONE*, 7(5), e37199. doi:[10.1371/journal.pone.0037199](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0037199)